

**Nærøyfjorden
verneområdestyre**

Postadresse
Nærøyfjorden verneområdestyre
Njøsavegen 2
6863 Leikanger

Besøksadresse
Fjordsenteret
5745 Aurland

Kontakt
Sentralbord: +47 57 64 30 00
Direkte: +47 5764 3134

fmvlpst@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/naroyfjorden

AURLAND KOMMUNE
Vangen 1
5745 AURLAND

Sakshandsamar Jorunn Vallestad

Vår ref. 2021/6325-0 432.2

Dykkar ref.

Dato 02.09.2021

Dispensasjon - Nærøyfjorden landskapsvernområde - Hallinggrovi - flaumsikring - Aurland kommune

Sender vedlagt saksprotokoll med saksframlegg frå Nærøyfjorden verneområdestyre.

Informasjon om klagerett

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova §§ 28 - 29. Klagen skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast via verneområdestyret v/sekretariatet, som kan gje nærare opplysningar om klagerett og rett til å sjå saksdokument.

Med helsing

Trygve Skjerdal
Nærøyfjorden verneområdestyre

Jorunn Vallestad
verneområdeforvaltar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
SNO Aurland
NGI
Statsforvaltaren i Vestland

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	56/21	31.08.2021

Saksframlegg - Nærøyfjorden landskapsvernområde - Hallinggrovi - flaumsikring - Aurland kommune

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre gir Aurland kommune løyve til flaumsikring av Hallinggrovi i Nærøydalen. Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde, § 3, punkt 1.3 g) og naturmangfaldlova § 48.

Løyve er gjeve med fylgjande vilkår:

- Det kan byggast ein ledevoll på inntil 5 meter høgde frå elvebotnen og 120 meter lengde.
- Ledevollen skal plasserast som vist på kart i figur 3.
- Ledevollen skal utformast som ei «ordna røys», slik at den skil seg minst mogleg ut frå landskapet rundt.
- Det kan gravast nytt definert elveløp (senkingsområde) med plastring av botnen langs ledevollen og noko vidare nedover Hallinggrovi sitt vanlege bekkeløp.
- Omfanget av arbeidet med graving og masseflytting skal avgrensast til det som er naudsynt for flaumsikring.
- Det kan brukast gravemaskin for å utføre arbeidet. Køyting skal skje langs trase avmerkt på figur 4, og slik at den er mest mogleg skånsam for naturmiljøet, og set minst mogleg spor i terrenget.
- Tiltakshavar skal gjera naudsynte tiltak for å unngå lekkasje av olje og drivstoff frå maskiner som vert nytta til arbeid i elvefare.
- Gravinga i elveløpet skal utførast slik at minst mogleg finmasse blir virvla opp og ført med elveløpet ned til Nærøydalselvi.
- Arbeidet skal i utgangspunktet gjennomførast hausten 2021. Dersom det ikkje blir fullført i haust kan det slutførast i 2022.
- Det skal sendast rapport med bildedokumentasjon straks arbeidet er gjennomført.

Det må søkast om eige løyve til helikoptertransport av drivstoff når behovet for dette er avklart.

Saksprotokoll i Nærøyfjorden verneområdestyre - 31.08.2021

Handsaming i møte

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøyfjorden verneområdestyre gir Aurland kommune løyve til flaumsikring av Hallinggrovi i Nærøydalen. Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde, § 3, punkt 1.3 g) og naturmangfaldlova § 48.

Løyve er gjeve med fylgjande vilkår:

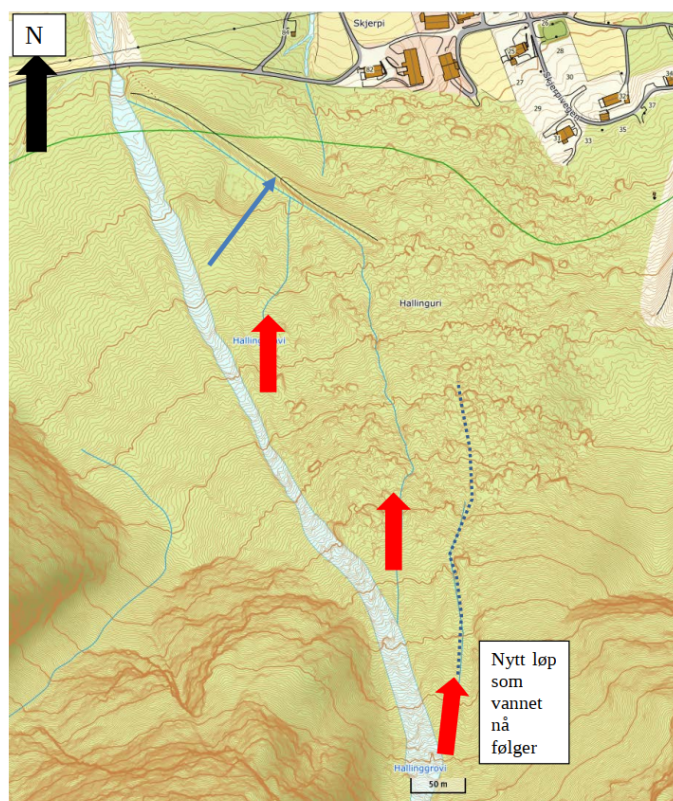
- Det kan byggast ein ledevoll på inntil 5 meter høgde frå elvebotnen og 120 meter lengde.
- Ledevollen skal plasserast som vist på kart i figur 3.
- Ledevollen skal utformast som ei «ordna røys», slik at den skil seg minst mogleg ut frå landskapet rundt.
- Det kan gravast nytt definert elveløp (senkingsområde) med plastring av botnen langs ledevollen og noko vidare nedover Hallinggrovi sitt vanlege bekkeløp.
- Omfanget av arbeidet med graving og masseflytting skal avgrensast til det som er naudsynt for flaumsikring.
- Det kan brukast gravemaskin for å utføre arbeidet. Køyring skal skje langs trase avmerkt på figur 4, og slik at den er mest mogleg skånsam for naturmiljøet, og set minst mogleg spor i terrenget.
- Tiltakshavar skal gjera naudsynte tiltak for å unngå lekkasje av olje og drivstoff frå maskiner som vert nytta til arbeid i elvefare.
- Gravinga i elveløpet skal utførast slik at minst mogleg finmasse blir virvla opp og ført med elveløpet ned til Nærøydalselvi.
- Arbeidet skal i utgangspunktet gjennomførast hausten 2021. Dersom det ikkje blir fullført i haust kan det slutførast i 2022.
- Det skal sendast rapport med bildedokumentasjon straks arbeidet er gjennomført.

Det må søkast om eige løyve til helikoptertransport av drivstoff når behovet for dette er avklart.

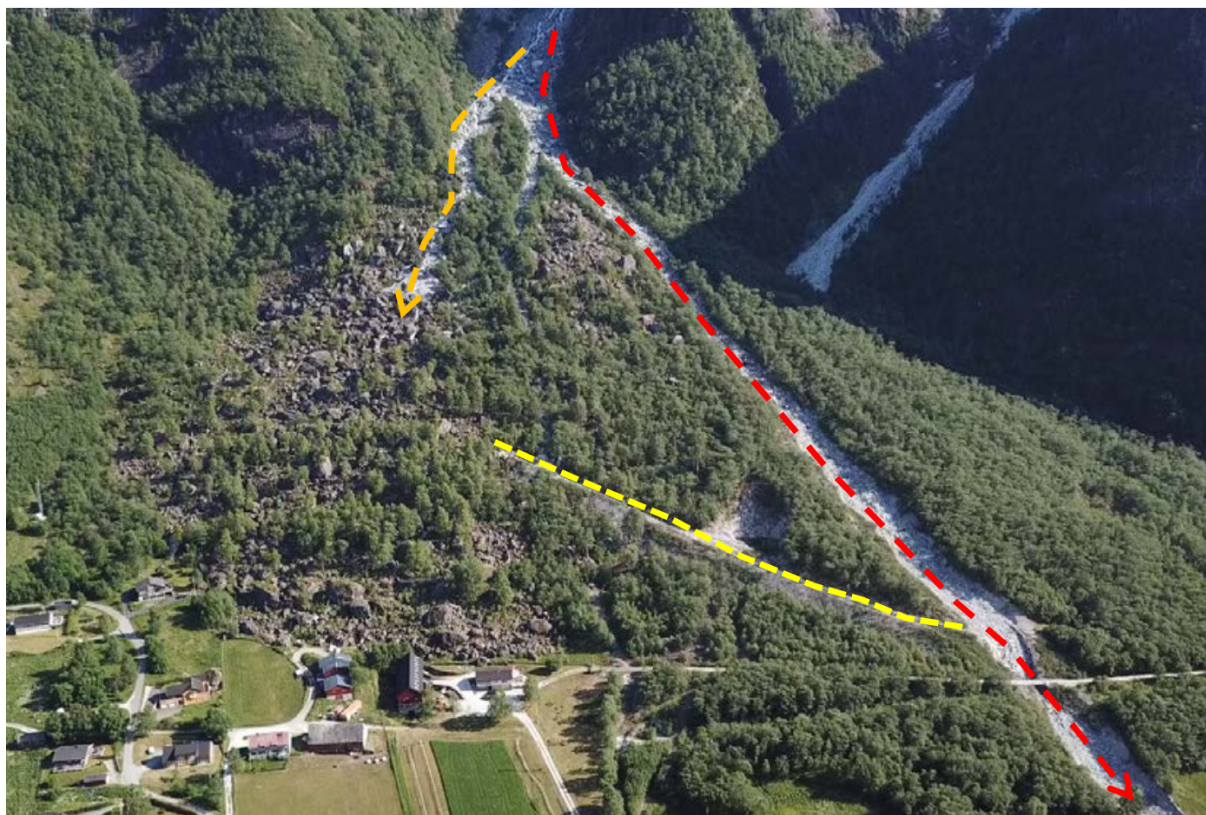
Saksopplysningar

Hallinggrovi er ei sideelv til Nærøydalselvi. Den kjem ned på sørsida av Nærøydalen, rett vest for busetnaden på Skjerpi. Det vart i 2010 bygd ein ledevoll for å sikre busetnaden på Skjerpi mot flaumskred. Eit større flaumskred i 2020 førte til at Hallinggrovi endra løp, slik at ledevollen ikkje lenger fangar opp alt vatnet i flaumperiodar (figur 1). I periodar med mykje nedbør blir det no overfløyming i og ved busetnaden på Skjerpi.

Figur 1. Ledevoll bygd etter skredhending i Hallinggrovi i 2010 for å sikre busetnaden på Skjerpi mot flaumskred (blå pil). Raude piler angir vanlegaste overløp av skredmassar frå Hallinggrovi. Etter flaumskredet i 2020 fylgjer vatn frå Hallinggrovi pila lengst aust.

Figur 2. Hallinggrovi (rød pil) har tatt et nytt løp (oransje stiptet linje) som ikkje blir fanga opp av den gamle vollen (gul stipla linje).

Aurland kommune fekk 27.04.21 løyve til mellombels flaumsikringstiltak for å redusere faren for skade på bygningar under vårflaumen i år. Kommunen søker no om eit større arbeid med flaumsikring av elva i overkant av det nye elveløpet. Det skal nyttast same tilkomstveg som vart brukt under arbeidet med mellombels flaumsikring i vår.

Etter flaumskredet i 2020 utarbeida NGI ein rapport som vurdert alternative løysingar for å redusere faren for flaum og flaumskred mot busetnaden på Skjerpi i Aurland kommune.

NGI vurderte følgjande alternativ:

- *Tilbakeføring av vann i Hallinggrovi til opprinnelige løp for å redusere tilførsel av vann inn i grunnvannsmagasinet ved bebyggelsen.*
- *Graving av grøfter rundt bebyggelsen for å senke grunnvannstanden nede i det bebygde området.*
- *Rensk av løsmasser i det gamle bekkeløpet i Hallinggrovi ved nye flomskred. Forsterke terskler i bekkeløpet som reduserer massestrømmen ned til bruene ved E16 og gårdsveien.*

Det vart konkludert med at den beste måten å forhindre oversvømming på er å føre vatnet i Hallinggrovi tilbake til sitt opphavlege løp. For å klare dette må det gravast ut massar frå eksisterande elveløp og legge dei opp i ein ledevoll på austsida av løpet.

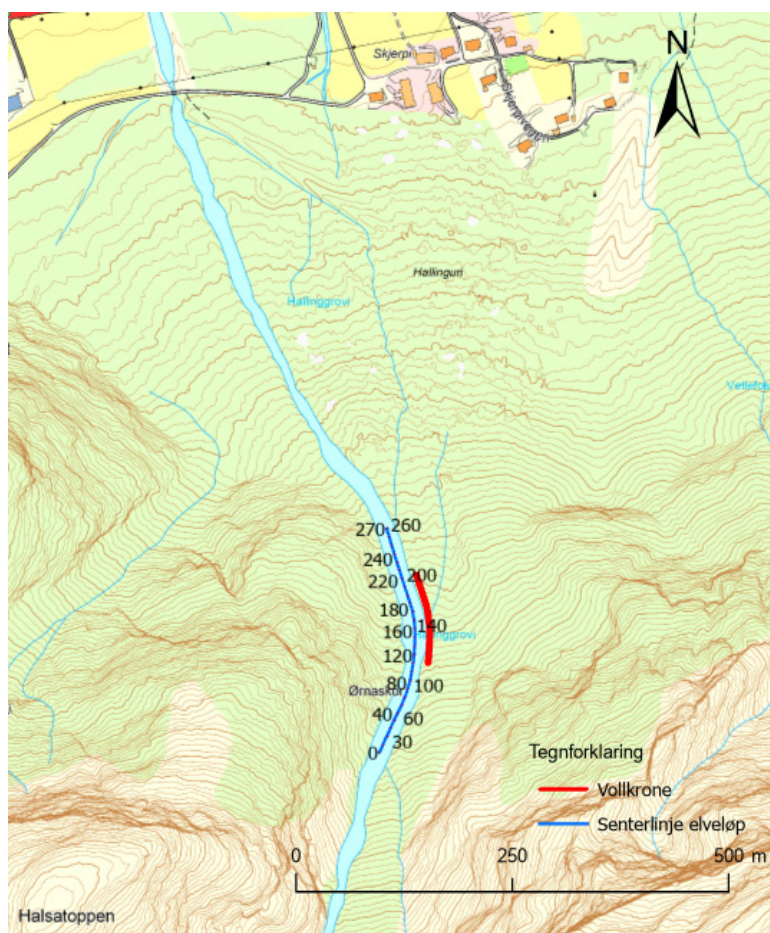

NGI har vidare utarbeida eit teknisk notat med prinsippsskisse for sikringsvoll. Der blir tiltaket skissert slik:

Dette sikringstiltaket er dermed todelt; bygging av ledevoll og graving/plastring av nytt elveløp for Hallinggrovi.

- Ledevollen har til hensikt å lede vann og masser langs det opprinnelige elveløpet for Hallinggrovi ved utløpet av Hallinggjelet, slik at det ikke går i retning mot bebyggelse på Skjerpi. Ledevollen fortsetter så langt at massene har fått retning langs det opprinnelige elveløpet.

- Graving av nytt definert elveløp (senkningsområde) med plastring av bunnen forutsetter at det utføres fra start ledevoll øverst, men fortsetter også vidare etter ende ledevoll og noe ned i Hallinggrovis vanlige bekkeløp. Dette er for å sikre at massene ikke overtopper elveløpet og tar nye veier ned mot bebyggelsen på Skjerpi.

Figur 3. Oversiktskart av ledevoll langs Hallinggrovi og med profilering langs senterlinje elveløp.

Ledevollen går fra ca. kote 346 og til ca. kote 290 og ha en lengde på ca. 116 m. Terrenghelningen i området er mellom 26-35°, brattest i vollens øvre ende.

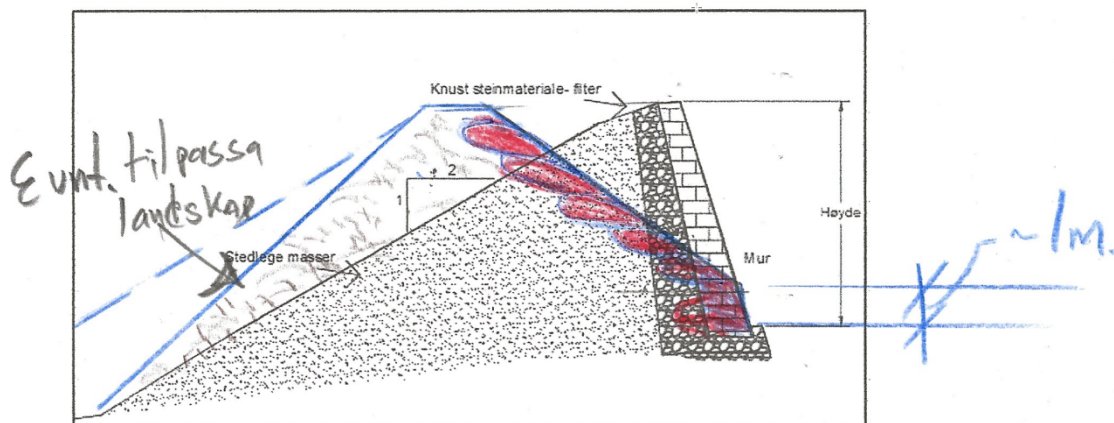
Vollen skal som prinsipp ha effektiv høyde på 5 m over bunn nytt bekkeløp. Støtsiden av vollen skal bygges som solid og stabil tørrmur med helling 2:1 (vertikal:horisontal).

Vollkronen skal være 3 meter bred og helning bakside skal være ca. 1:2 til naturlig terreng. Helning bakside vil kunne måtte justeres basert på kvalitet av masser.

Etter synfaring i området har den opphavlege planen for voll blitt justert, og i staden for ein stabla tørrmur, vil den leggest opp som ei slakare ordna røys:

Utførelse av voll, der ein kan legge opp ei "ordna røys"/plastring med slak skråning 1:1,5 med bruk av stor stein som ein truleg finn i elveløpet. - dette vert truleg enklare å få til i felt, utan omfattande sortering av stein dersom den skal leggest opp som ein mur. Denne løysinga er og truleg meir tilpassa eit røft landskap og gjev ikkje inntrykk av det står ein synleg "mur" oppe i landskapet. Nyttar stedleg stein og legg opp 1 m med relativt bratt profil, deretter ordna røys/plastring mot elveløpet for å hindre utvasking ved flaum.

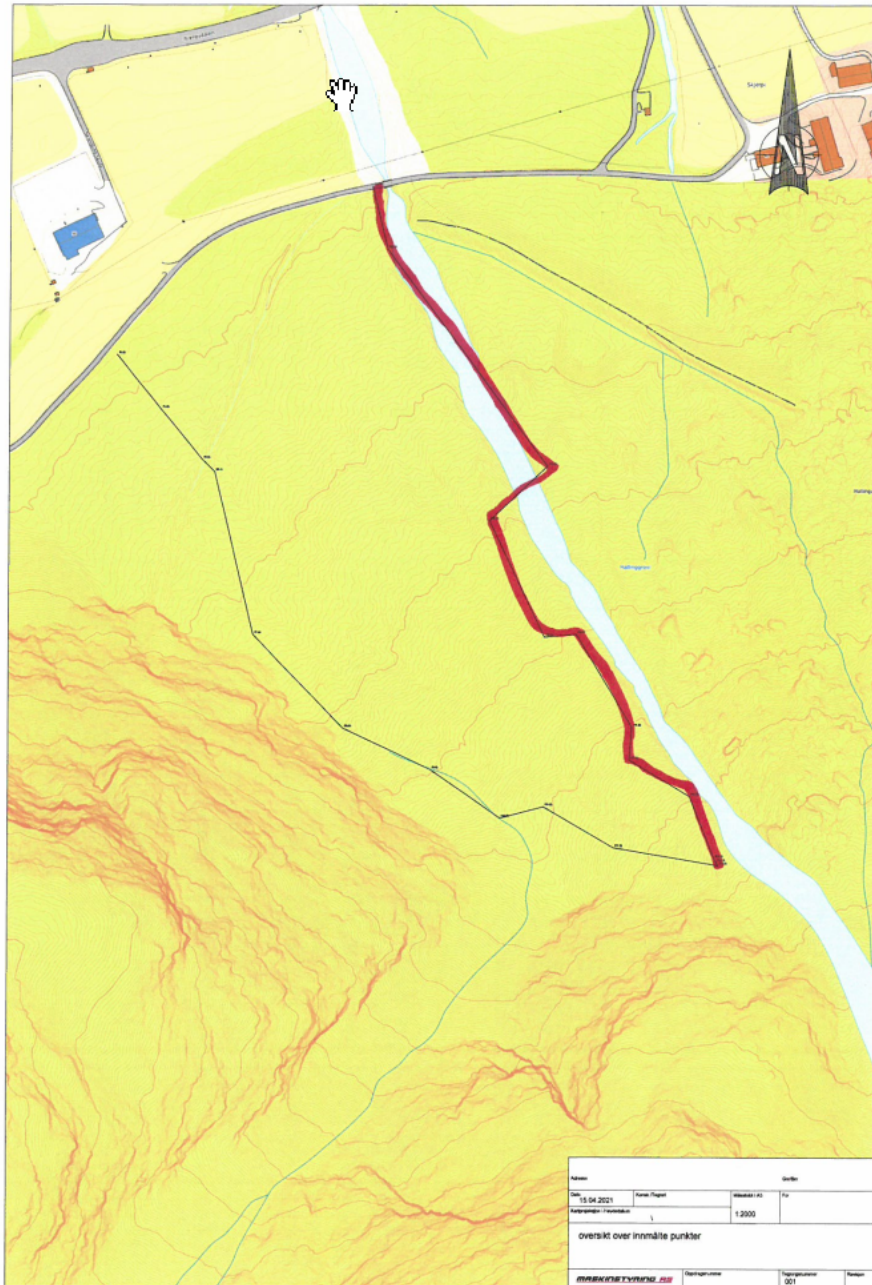

Figur 7. Prinsippskisse oppbygging ledevoll.

Ledevoll og kanal til og med bunn av bekk skal plastres med grov blokk for å hindre erosjon. Grov blokk tas fra massene lokalt i løpet.

Avslutning av kanal mot terreng nedstrøms ledevoll bør være med minimum fortsettende samme gradient som kanal og jevnest mulig for å ivareta bekkens løp. For å oppnå dette kan det være nødvendig å flytte masse fra elveløpet til østlig bredde av løpet. Dette vurderes og utføres av entreprenør.

Arbeidet med flaumsikringa vil bli utført med gravemaskin. Denne vil følgje same tilkomstveg som vart brukt under arbeidet med mellombels flaumsikring tidlegare i år (figur 4). Det vil bli brukt helikopter for å frakte opp drivstoff til gravemaskina. Dette vil det bli søkt om i eigen søknad. Aurland kommune estimerer at arbeidet vil ta ca. 3 månadar.

Figur 4: Tilkomsstrase for arbeidet.

Lovgrunnlaget

Formålet i Nærøyfjorden landskapsvernområde er definert i verneforskrifta § 2: «Føremålet med Nærøyfjorden landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell i eit storfelt isbrentforma landskap med eit mangfald av plante- og dyreliv og der eit kulturlandskap med slåtteteigar, beitelandskap, stølsområde, gardsbruk

og kulturminne, skapt gjennom aktiv landbruks-drift, utgjør ein vesentleg del av landskapets karakter»

Området er verna mot «...sprenging, masseuttak, utfylling, planering og lagring av masse, lausbryting og fjerning av stein og mineral...» jf. § 3 pkt. 1.1. a). Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til «ras- og flaumsikring av busetnad og innmark».

Det er forbod mot motorferdsel på land og i vatn/vassdrag. Dette tiltaket fell ikkje inn under dei spesielle dispensasjonsreglane, og må derfor handsamast etter naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd, fyrste alternativ; «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Det må vurderast om vilkåra for å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova § 48 er oppfylt, og om det kan gjevast dispensasjon til tiltaket.

Etter naturmangfaldlova (nml) § 7 skal prinsippa i §§ 8 – 12 leggjast til grunn ved utøving av offentleg mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurdert og vektlagt i saka.

Vurdering

Å få Hallinggrovi tilbake i sitt opphavlege løp er viktig for å hindre flaum og skade på busetnad og innmark på Skjerpi. Flaumsikring er noko verneforskrifta opnar opp for at ein kan gje løyve til, men bruk av gravemaskin til dette formålet må handsamast etter naturmangfaldlova § 48.

Det er ikkje registrert nokon trua artar eller naturtypar i området (Naturbase 24.08.2021), og tiltaket er ikkje forventa å føre til skade på naturmangfaldet i verneområdet. Nærøydalselva er eit nasjonalt laksevassdrag rett utanfor verneområdet, nedstraums Hallinggrovi. Ein bør forsøke å unngå at større mengder lausmasse blir frakta ned i Nærøydalselva. Ettersom det meste av arbeidet vil føregå nesten ein kilometer oppstraums frå Nærøydalselva, og det er lite finmasse i Hallinggrovi, er ikkje dette venta å vere eit stort problem. Kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8 er vurdert som godt i denne saka, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 er difor ikkje tillagt vekt i saka.

Hallinggrovi ligg i verdsarvområdet Vestnorsk fjordlandskap – delområde Nærøyfjorden. Dei aktive geologiske prosessane i området er ein viktig del av innskrivingsgrunnlaget. Flaum er ein viktig, naturleg prosess i forming av landskapet, og det er naturleg at elver nokon gongar skiftar løp. Dette er geologiske prosessar som i verdsarvområdet bør få vere så naturlege som mogleg. Når flaum kan føre til store skade på bygningar og innmark må derimot desse omsyna også vektleggjast.

Ein 5 meter høg og opp til 120 meter lang voll er eit stort inngrep i landskapet. Plasseringa av vollen opp mot Hallinggjelet og utforminga av vollen som ei ordna røys, gjere derimot til at den vil vere lite synleg. Terrenget rundt vollen består av grov, bratt ur, og det er ingen som ferdast i området. Ein vil kunne sjå vollen frå E16 ved Skjerpi, men sannsynlegvis vil ein måtte vite at den er der for å legge merke til den, i alle fall etter at det har gått nokon år.

Å få Hallinggrovi tilbake i sitt opphavlege løp blir av NGI vurdert som den beste måten å sikre busetnaden og innmark på Skjerpi. For å oppnå dette er voll og plastring av elveløpet naudsynt.

Ettersom det er store og tunge massar som skal flyttast på, er det naudsynt å bruke gravemaskin for å gjennomføre arbeidet. Det vart opparbeida ein enkel tilkomsttrase under arbeidet med mellombels flaumsikring i vår. Denne same traseen skal brukast under arbeidet med flaumsikringa som det no blir søkt om. For at det skal bli minst mogleg køyring opp og ned i terrenget, vil det bli brukt helikopter for å frakte opp drivstoff til gravemaskina. Arbeidsmetoden blir vurdert som miljøforsvarleg til dette føremålet jf. naturmangfaldlova § 12.

Bruk av gravemaskin i elveløpet kan gje ein risiko for naturmiljøet ved eventuell lekkasje av drivstoff. Med tanke på det nasjonale laksevassdraget nedstrøms Hallinggrovi er dette spesielt viktig å unngå. Tiltakshavar skal bera kostnadane med å hindre skade på naturmiljøet medan arbeidet pågår, jf. naturmangfaldlova § 11.

Det er i dag lite inngrep, aktivitet og motorisert ferdsel i området der arbeidet skal utførast. I anleggsperioden vil den samla belastninga på naturmangfaldet her auke, men på sikt er ikkje tiltaket venta å auke den samla belastninga på økosystemet vesentleg, jf. nml. § 10. Det vil sannsynlegvis vere behov for vedlikehald av flaumsikringstiltaka etter nokre år, men om det ikkje vert bygd voll er det sannsynleg at det ville blitt behov for arbeid endå oftare for å sikre busetnaden på Skjerpi. Bygging av voll er mest sannsynleg det flaumsikringstiltaket som vil vere mest varig i dette området.

Konklusjon

Flaumsikring av hus og innmark er eit viktig tiltak som verneforskrifta opnar for å gje løyve til. Den endringa av landskapet som bygging av ein stor voll inneberer meiner forvaltar bør vere akseptabel då vollen vil vere lite synleg i terrenget, og blir bygd for å sikre hus og innmark. Ulempene med at ein påverkar dei aktive geologiske prosessane blir delvis veid opp for ved at ein sikrar landbruket og dermed kulturlandskapet i Nærøydalen.

På bakgrunn av vurderingar etter naturmangfaldlova §§ 8 til 12 og verneforskrifta, meiner forvaltar tiltaket med bygging av ledevoll ikkje er i strid med føremålet i verneforskrifta. Forvaltar meiner det kan gjevast dispensasjon frå verneforskrifta til tiltaka slik det kjem fram i innstillinga, med heimel i § 3, punkt 1.3 g).

Motorferdsel i samband med tiltaket er vurdert til ikkje å vera i strid med verneføremålet eller til skade på verneverdiane, og forvaltar meiner det kan gjevast dispensasjon til motorferdsel med heimel i naturmangfaldlova § 48, fyrste ledd og fyrste alternativ.